

JUSTITIE

In juni voerden zo’n 1.000 magistraten en medewerkers actie tegen de onderfinanciering van Justitie. Ze eisten onder meer dat de noodzakelijke onderhouds- of renovatiewerken in alle gerechtsgebouwen worden uitgevoerd.

IN

VERVAL

TEKST

Willem-Jan van Ekert

FOTOGRAFIE

Gregory Van Gansen

Zeven jaar daarvoor kwam er een gelijkaardige oproep van het College van procureurs-generaal. Directe aanleiding toen was de grotendeelse sluiting van het gerechtsgebouw van Namen wegens bouwvalligheid. Ook in Verviers waren er problemen met de stabiliteit.

Niet dat er in die tussentijd veel veranderde: in 2024 sloot het justitiepaleis in Nijvel voor onbepaalde tijd de deuren door de slechte staat van het gebouw. Het vrederecht in Zelzate deed hetzelfde omdat het te koud was om er nog te kunnen werken. En in Bergen ging de verdachte van een dubbele moordpoging vrijuit omdat zijn dossier in ‘erbarmelijke omstandigheden’ bewaard werd. In het gerechtsgebouw in Brugge sijpelt het water op veel plaatsen binnen, is de verwarming stuk en vallen er brokstukken van het plafond. In de rechtbank van Oudenaarde konden de griffiers pas dossiers op zolder halen met beschermingsmateriaal tegen asbest ...

Gevaarlijke situaties

Net niet moedeloos wordt **Bart Willocx** ervan. Hij is Eerste Voorzitter van het Antwerpse Hof van Beroep. Ter voorbereiding van het gesprek met **Christian Lauwerys**, afgevaardigde Rechterlijke Orde voor ACV Openbare Diensten, dook ook hij in het archief. “Ik kwam een artikel tegen van ruim 20 jaar geleden waarin stond dat het Hof aan de Waalse Kaai wordt gesloten en naar de Britselei verhuist. We zijn er pas in juni 2024 ingetrokken. Die vertraging kwam er omdat eerst De Vlinder werd gebouwd (het gerechtsgebouw aan Antwerpen Zuid, nvdr) en omdat er geen budget was voor meubels.” Christian: “Daar kwam nog eens bij dat die bouw veel duurder uitviel dan gepland.”

Dat de staat van de gerechtsgebouwen nog nooit zo slecht was, durft Bart niet te beweren. “Er zijn goede en heel slechte gebouwen. Maar er zijn problemen die er niet zouden mogen zijn: in Mechelen zijn er schimmels en regent het binnen met gevaar voor elektrocutie.”

Geen budget

Die problemen hebben volgens Christian een impact op het personeel en op hun motivatie. “De mensen zijn nog altijd zeer gemotiveerd, maar blijvend werken in slechte omstandigheden heeft een impact. Het is ook niet eenvoudig om zo’n grote rechtbank van vandaag op morgen te renoveren en te verhuizen. Helaas mankeert een langetermijnvisie om dat voor elkaar te krijgen.” Bart: “Het is vooral een budgettaire kwestie. Er zijn lijsten met gebouwen die gerenoveerd

Bart Willocx is Eerste Voorzitter van het Antwerpse Hof van Beroep

"DE VEILIGHEID IN VEEL GEBOUWEN IS EEN PROBLEEM. HIER KAN JE ZO BINNENWANDELEN, ZONDER CONTROLE."

moeten worden, maar de centen zijn er niet. En wanneer er met plannings voor over 5 of 10 jaar wordt gewerkt, schiet het ook niet op want dan zit er tegen die tijd weer een nieuwe regering."

Volgens Bart zou er per jaar aan weerszijden van de taalgrens minstens een nieuw gebouw bij moeten komen of gerenoveerd worden. Christian: "Het justitiepaleis in Brussel slurpt heel veel energie en geld op. Nu wordt de voorgevel gerenoveerd om die in 2030 bij het 200-jarig bestaan van België te kunnen tonen. Voor de Regie der Gebouwen, die eigenaar is van de meeste gebouwen, is zo'n renovatie een zware kost. Zeker als het over een historisch gebouw gaat zoals in Brussel en Mechelen. De vraag is of een moderne rechtbank nog wel in dergelijke gebouwen past. Ik denk dat ze voor Mechelen beter een andere locatie zouden zoeken."

Bart: "Je moet ook kijken naar de veiligheid in de gebouwen. Dat is in veel gebouwen een probleem. Hier kan je zo binnenwandelen. In de tas van jullie fotograaf had zomaar een kalasjnikov kunnen zitten. Slechts enkele gerechtsgebouwen hebben al een scanstraat. Bij mijn zoektocht in het archief, stootte ik op een artikel van 30 jaar geleden waarin stond dat een gerechtsgebouw slechter beveiligd is dan een supermarkt."

Christian: "ACV Openbare Diensten heeft dat probleem al meerdere keren op de agenda van het overlegcomité gezet met als enig antwoord 'geen budget'. Vorig jaar is er een veiligheidsaudit geweest van alle gerechtsgebouwen in het land, maar we wachten nog altijd op het resultaat. Er bestaat een lijst waarop met de kleuren groen, geel en rood de prioriteit van renovatie of sluiting wordt aangeduid, maar over veiligheid bestaat die niet."

Bart: "Het is een ontoelaatbare situatie die vroeg of laat tot ongevallen gaat leiden. Een aantal jaren geleden zijn er in Brussel een vrederechter en zijn griffier doodgeschoten. We hebben nu eenmaal een cliënteel waar we ons tegen moeten kunnen beveiligen."

Minder gebouwen, minder problemen?

Bart begrijpt dat er stemmen opgaan om het aantal gebouwen te verminderen om een deel van de problemen het hoofd te bieden. "Maar we moeten er ook voor zorgen dat Justitie nabij blijft. Het is goed dat er overal vredegerechten zijn. Misschien hoeft je niet overal een scanstraat te hebben. Een glazen wand, alarmknop of camera's kunnen al veel doen."

Christian: "Ik kende de vrederechter en griffier die vermoord werden persoonlijk omdat ik toen in de buurt werkte. Het is moeilijk om de beveiliging waterdicht te krijgen, maar men moet zoveel mogelijk veiligheid kunnen garanderen."

De actie van de magistraten kreeg veel aandacht in de pers.

CHRISTIAN

Christian Lauwereys is afgevaardigde Rechterlijke Orde voor ACV Openbare Diensten

"DE MENSEN ZIJN NOG ALTIJD ZEER GEMOTIVEERD, MAAR BLIJVEND WERKEN IN SLECHTE OMSTANDIGHEDEN HEEFT EEN IMPACT."

Christian: "Magistraten hebben geen syndicaal statuut en zijn in zekere zin ook beperkt wat hun actiemogelijkheden betreft. Ze hebben zeer terecht actiegevoerd. In het najaar bekijken we of we een gezamenlijke actie op poten kunnen zetten." Bart: "Samenwerken op dat vlak is belangrijk. Wanneer wij actievoeren willen we natuurlijk opkomen voor onze mensen, zoals een vakbond doet voor haar leden. En dat wij opkomen voor een betere financiering van Justitie komt natuurlijk iedereen ten goede. Het is één strijd voor een betere openbare dienstverlening. Ik kan me enorm storen wanneer ik op de griffie kom en ik zie dat mensen moeten werken op een manier die echt niet meer van deze tijd is. Dat is niet correct voor de mensen die voor ons willen werken. Ze hebben al niet de beste statuten en de werkomstandigheden op het vlak van IT zijn ronduit slecht."

Regeerakkoord geeft weinig hoop

In het regeer- of zomerakkoord is weinig tot niets terug te vinden over een betere financiering van Justitie. Christian: "Terwijl dat juist zo belangrijk is, want je moet de mensen op een degelijke en attractieve manier tewerkstellen. Wie wil er nog voor Justitie werken wanneer die constant negatief in het nieuws komt? Zo waren er maaltijdcheques voor de federale ambtenaren en hebben wij moeten vechten om die ook voor de rechterlijke orde te krijgen."

Bart: "Ik ben het volledig met je eens. Wie kan uitleggen dat federale medewerkers iets krijgen en die van Justitie niet? Dat getuigt van weinig respect. We hebben al mensen gehad die door dat soort maatregelen overstappen naar de FOD Financiën." Christian: "Vroeger bleef men bij Justitie tot aan het pensioen. Nu is er een sneller verloop." Bart: "Bovendien is het voor sommigen een heel vlakke carrière. Terwijl het een heel boeiend beroep is. In een ziekenhuis rekenen ze ook op de gedrevenheid van het personeel. Maar fierheid heeft zijn grenzen. Als de situatie niet goed genoeg is, vertrekt men. De vraag is hoeveel heb je ervoor over om te doen wat je graag doet?"

Monddood maken

"Helaas zitten we met partijen in de regering die de vakbond het liefst van al monddood willen maken", stelt Christian. "Dat geldt in bepaalde zin ook voor Justitie", zegt Bart. "Sommigen maken van Justitie de zondebok voor wat niet vlot loopt in het beleid en stellen de noodzaak van een onafhankelijke justitie in vraag, wat door anderen zonder verder nadenken wordt overgenomen. Collectieve voorzieningen als vakbonden en justitie hebben hun belang, het individuele kan niet altijd centraal staan. Het is in die zin belangrijk dat er voldoende middelen voorzien worden voor de openbare diensten. Wanneer mensen steeds minder terugkrijgen via goede openbare diensten als onderwijs, justitie, gezondheidszorg, politie ... zullen ze er ook steeds minder willen voor betalen en zal men naar andere oplossingen zoeken waardoor de algemene publieke dienstverlening dreigt te worden uitgehold." ➡